

ĐẠI HỌC ĐÀ NẴNG

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG VIỆT - HÀN
VIETNAM - KOREA UNIVERSITY OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY

한-베정보통신기술대학교

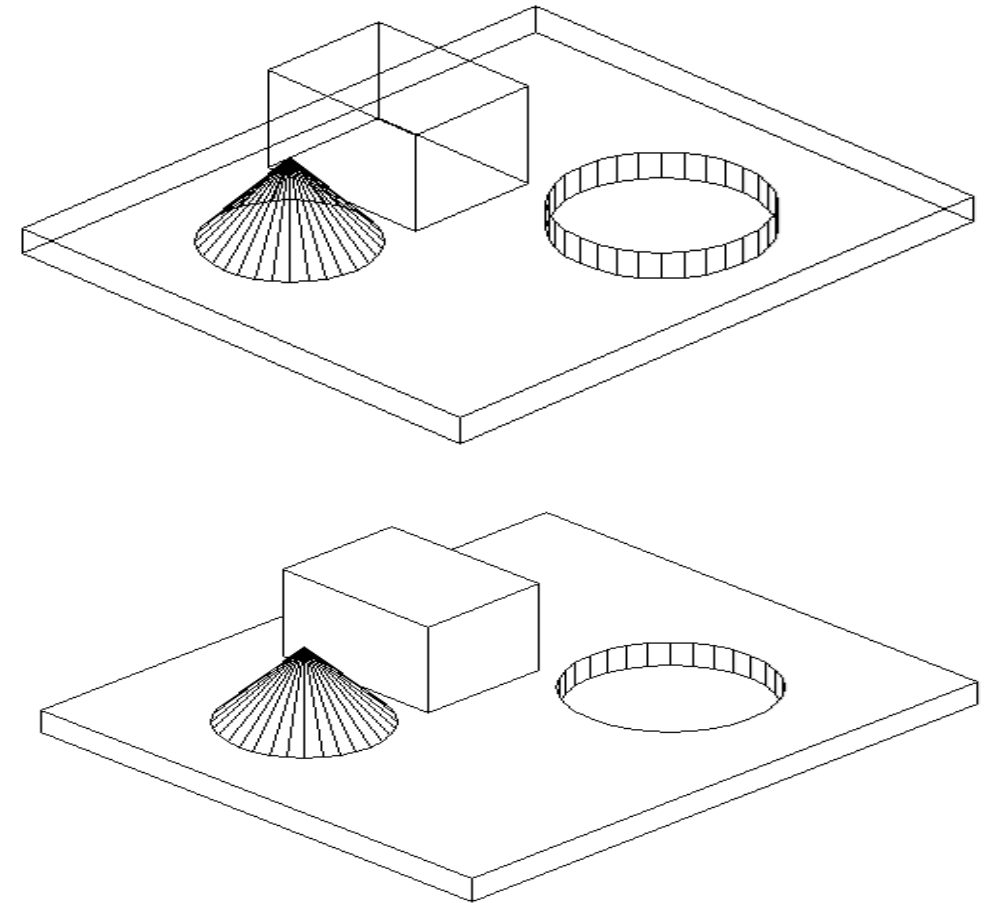
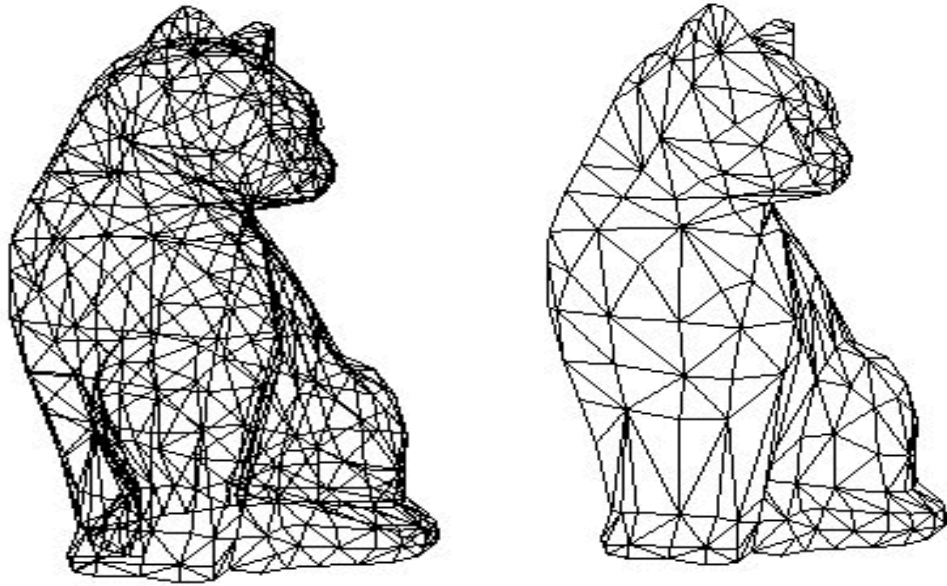
Nhân bản – Phụng sự – Khai phóng

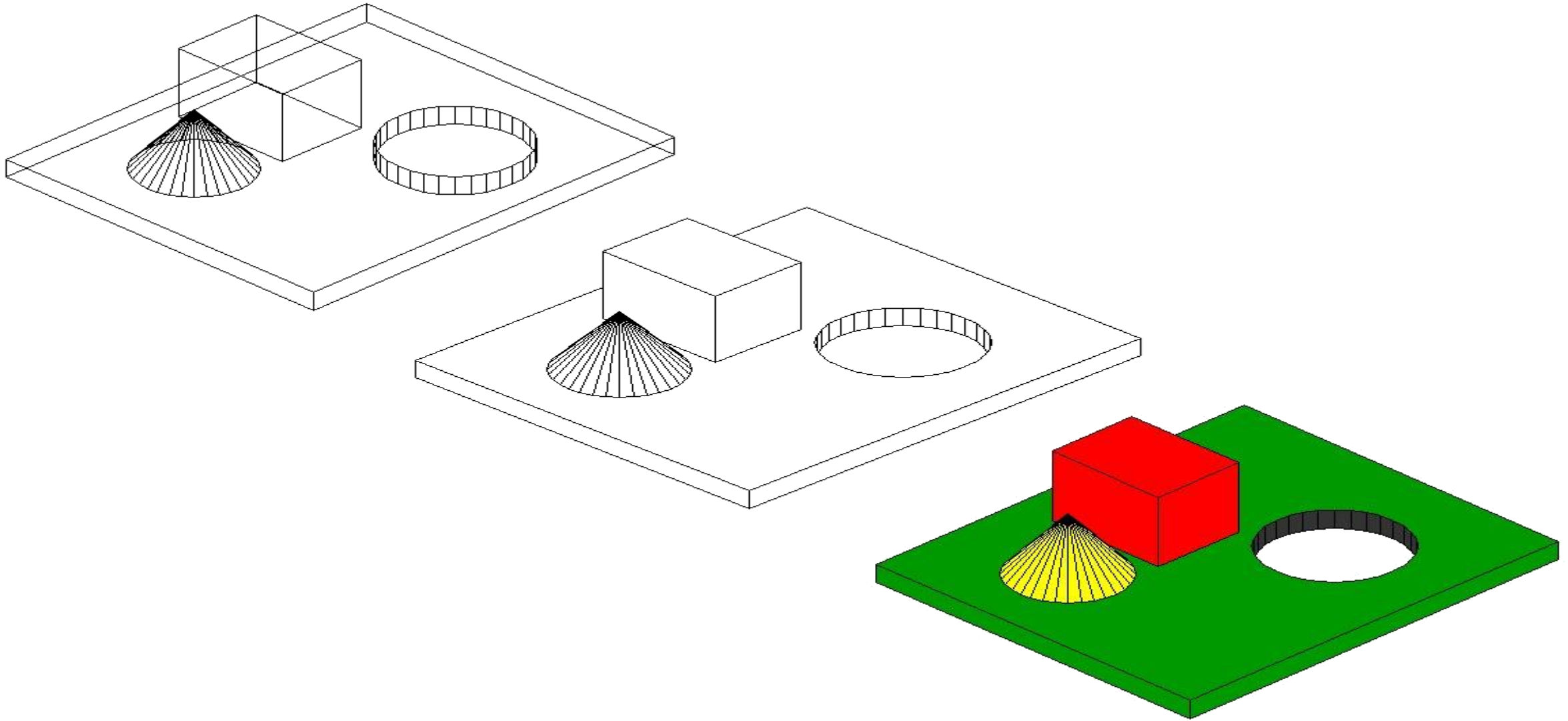
Advanced Graphics Techniques

Computer Graphics

- **Khử đường, mặt khuất**
 - Thuật toán Back-face
 - Thuật toán Deep buffer
 - Thuật toán Deep sorting
- **Chiếu sáng và tô bóng**
 - Tô bóng hằng Lambert
 - Tô bóng nội suy Gouraud
 - Tô bóng nội suy Phong

- **Khử đường, mặt khuất**
 - Thuật toán Back-face
 - Thuật toán Deep buffer
 - Thuật toán Deep sorting
- **Chiếu sáng và tô bóng**
 - Tô bóng hằng Lambert
 - Tô bóng nội suy Gouraud
 - Tô bóng nội suy Phong

- Các thuật toán khử khuất
 - Thuật toán Back-face
 - Thuật toán Deep sorting
 - Thuật toán Deep buffer
 - ...

Đại số vector

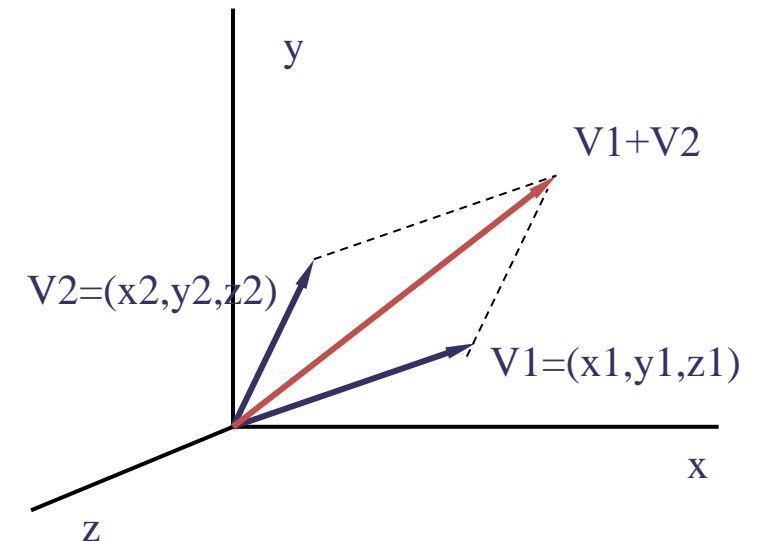
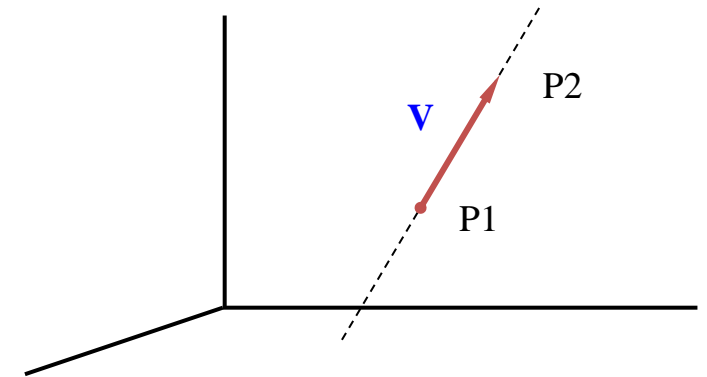
👉 Biểu diễn vector: đoạn thẳng có hướng

👉 Độ dài vector:

$$|\vec{V}| = \sqrt{\vec{V} \cdot \vec{V}} = \sqrt{(x^2 + y^2 + z^2)}$$

👉 Cộng hai vector :

$$\vec{V}_1 + \vec{V}_2 = (x_1 + x_2, y_1 + y_2, z_1 + z_2)$$

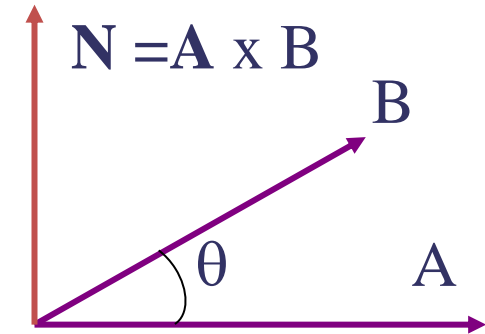
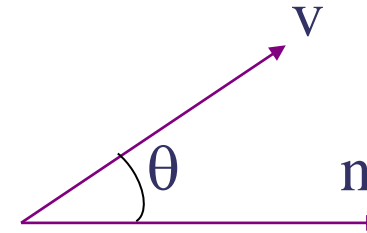

Đại số vector

☞ Nhân hai vector:

- Tích vô hướng: $\vec{n} \cdot \vec{v} = |\vec{n}| \cdot |\vec{v}| \cdot \cos(\vec{n}, \vec{v})$

$$= n_x \cdot v_x + n_y \cdot v_y + n_z \cdot v_z$$

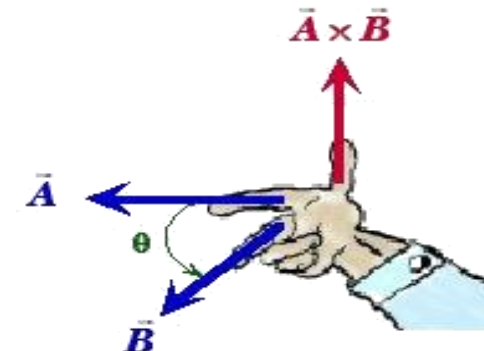

- Tích có hướng:

- + Hướng tạo ra theo quy tắc bàn tay phải
- + Là vector vuông góc với mặt phẳng tạo bởi 2 vector
- + Nhớ cách nhớ như sau:

$$n_x = \begin{vmatrix} a_y & a_z \\ b_y & b_z \end{vmatrix} \quad n_y = -\begin{vmatrix} a_x & a_z \\ b_x & b_z \end{vmatrix} \quad n_z = \begin{vmatrix} a_x & a_y \\ b_x & b_y \end{vmatrix}$$

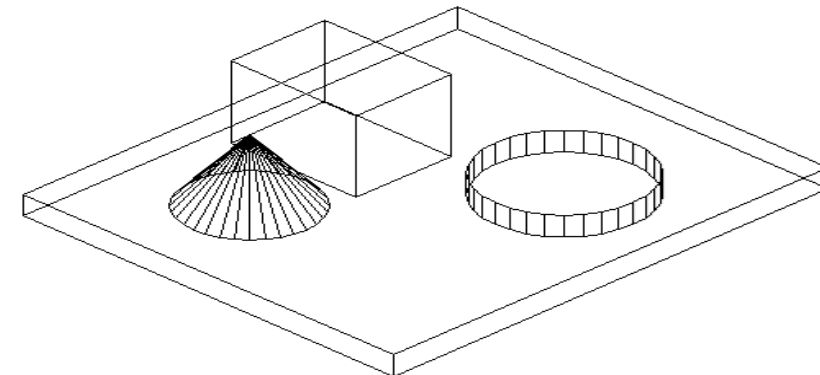
Right Hand Rule

○ Giả sử ta có tập đa giác cần hiển thị trên màn hình

- Chúng có khoảng cách khác nhau tới điểm quan sát
- Chúng che khuất nhau
- Nếu hiển thị chúng một cách ngẫu nhiên thì hình dáng đối tượng không đúng như mong muốn

⇒ Nhu cầu loại bỏ mặt hay phần mặt bị khuất

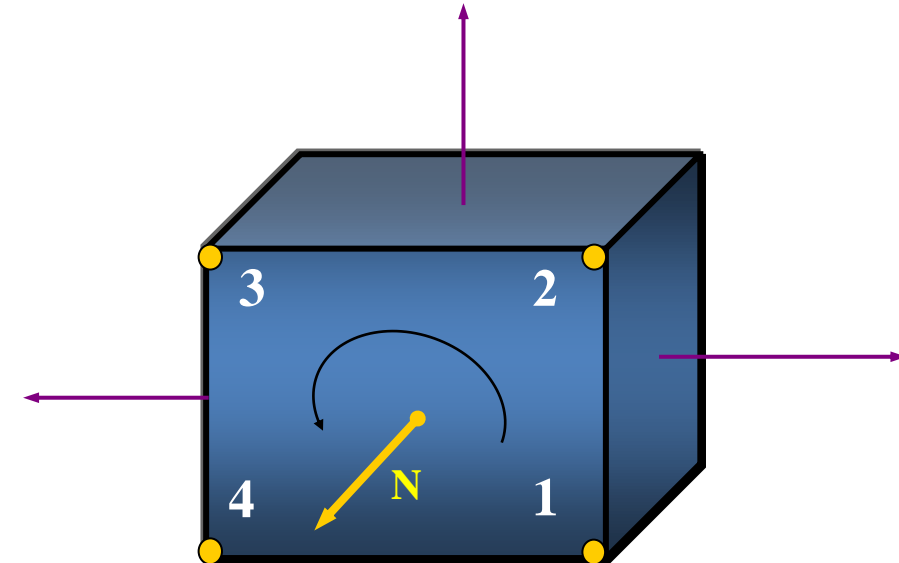

- Hai tiếp cận chính để loại bỏ mặt khuất
 - Tiếp cận không gian đối tượng (*object-space*)
 - Làm việc trực tiếp với đối tượng.
 - So sánh đối tượng hay một phần của đối tượng với đối tượng khác để quyết định đường thẳng hay mặt phẳng nào bị loại bỏ.
 - Tiếp cận không gian ảnh (*image-space*)
 - Làm việc với hình chiếu của vật thể. Xác định khả năng nhìn thấy của từng pixel trên mặt phẳng chiếu.
 - Được áp dụng rộng rãi

Thuật toán khử mặt sau (Back-face)

○ Véc tơ pháp tuyến \mathbf{N}

- Véc tơ vuông góc với phía mặt phẳng nhìn thấy là véc tơ pháp tuyến
- Xác định véc tơ pháp tuyến
 - Sắp xếp các điểm xác định mặt phẳng theo quy tắc bàn tay phải
 - Từng cặp điểm liên tiếp hình thành véc tơ trên mặt phẳng (thí dụ **12**, **13**)
 - Véc tơ pháp tuyến \mathbf{N} là tích có hướng của véc tơ bất kỳ trên mặt phẳng với véc tơ tiếp theo nó (**12** và **13**)

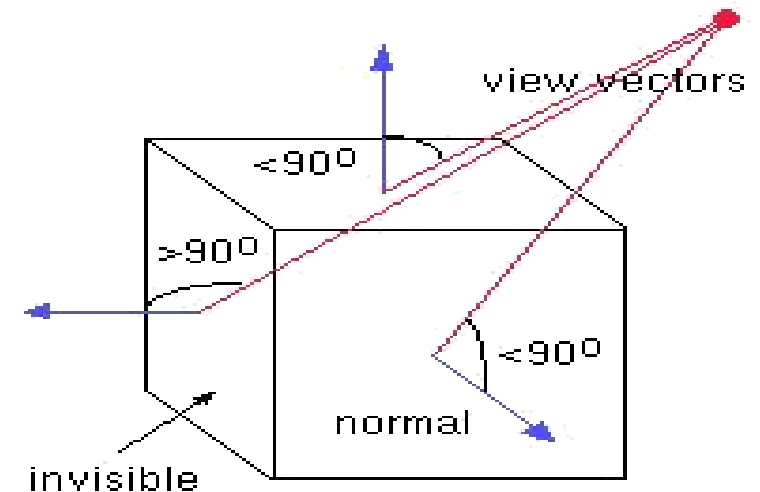
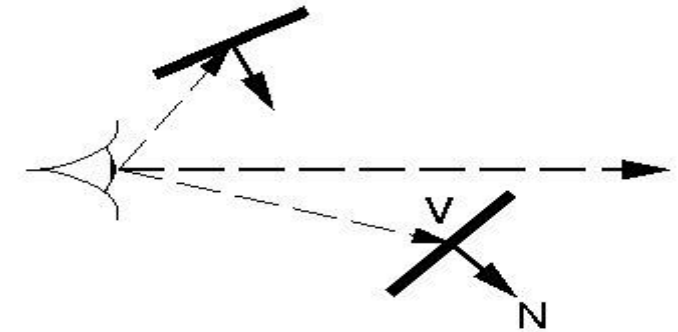
Thuật toán khử mặt sau (Back-face)

- Véc tơ hướng nhìn \mathbf{V}
- Nếu góc θ giữa \mathbf{V} và \mathbf{N} trong khoảng $[-90^\circ, 90^\circ]$ hay $\cos\theta \geq 0$ thì mặt phẳng nhìn thấy
- Xét dấu $\cos\theta$ bằng cách kiểm tra dấu véc tơ là kết quả tích vô hướng:

Nếu $\mathbf{V} \cdot \mathbf{N} \geq 0$

\Rightarrow mặt của đối tượng nhìn thấy

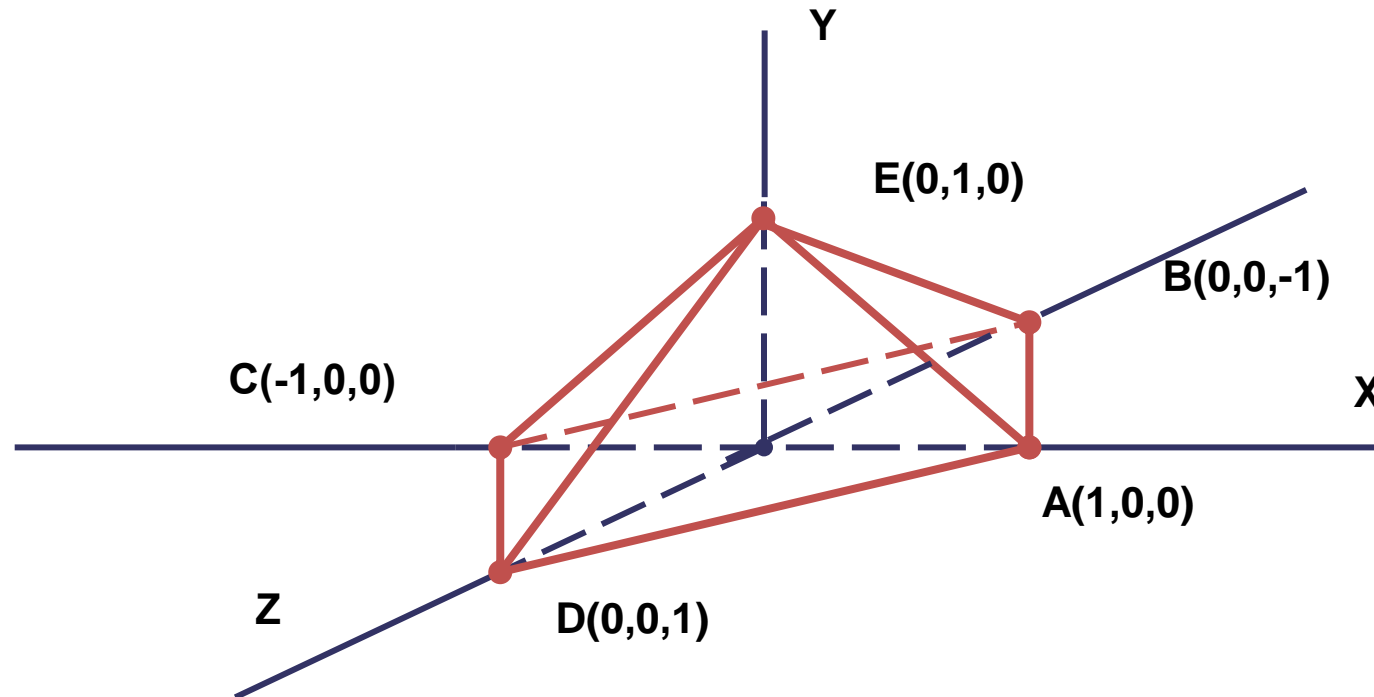
$$\vec{V} \cdot \vec{N} = |\vec{V}| |\vec{N}| \cdot \cos \theta$$

Thuật toán khử mặt sau (Back-face)

Ví dụ:

Tìm các mặt phẳng nhìn thấy được từ điểm $P(5, 5, 5)$ đến hình chóp

Thuật toán Deep sorting

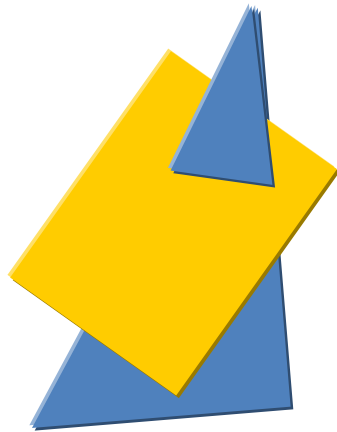
- Phương pháp sắp xếp theo chiều sâu (Depth-Sorting) hay Painter.
- Tác giả: Newell, Sancha (1972). Sử dụng cả thao tác không gian đối tượng và thao tác không gian ảnh.
- Để vẽ tranh dầu
 - Họa sỹ vẽ nền trước
 - Vẽ các đối tượng từ xa trước, cận cảnh vẽ sau
 - Vẽ các đối tượng theo độ sâu

Thuật toán Deep sorting

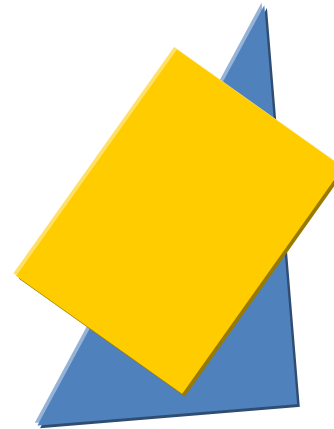
- ☞ Sắp xếp các đa giác theo chiều sâu z giảm dần
- ☞ Trình tự hiển thị (chuyển đổi đường quét) các đa giác là từ z lớn nhất đến nhỏ nhất
- ⇒ Vì đa giác gần nhất được hiển thị sau cho nên sẽ ở trên đỉnh (do vậy có thể nhìn thấy)
- ☞ Giải quyết vấn đề nhập nhằng khi z của các đa giác gối lên nhau (cần bẻ gãy các đa giác)

Thuật toán Deep sorting

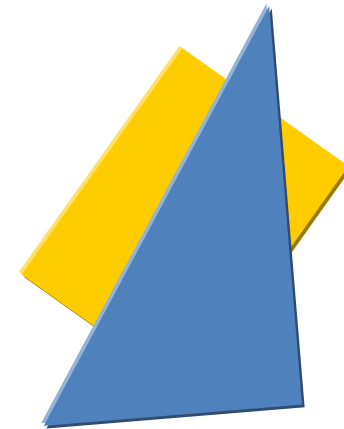
- Thực hiện theo giá trị Z trung bình
- Hạn chế: Không phân biệt chính xác các vùng của các mặt bị phủ lấp lên nhau

Hình ảnh thật

Khi vẽ bằng giải thuật

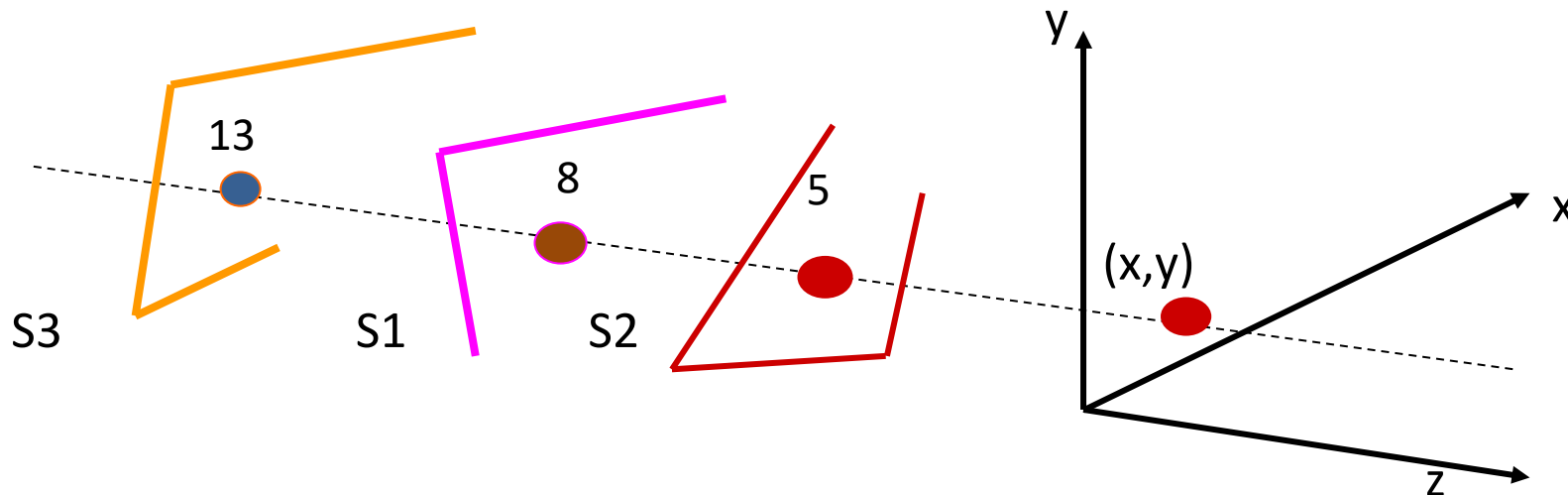
Thuật toán Deep buffer

- Vùng đệm chiều sâu (Depth-buffer hay Z-buffer)
- Tác giả: Ed. Catmull (1974)
- Dễ cài đặt, được sử dụng khá rộng rãi
- ☞ Mỗi điểm (x, y, z) trên vật thể tương ứng với tọa độ (x, y) của nó trên mặt quan sát. Giá trị z tăng theo khoảng cách tới camera.
- ☞ Sử dụng Z-buffer để lưu trữ giá trị z (hay độ sâu) của mỗi điểm sẽ được vẽ trên màn hình.

Thuật toán Deep buffer

Döia trên hööùng tieáp caän khoâng gian aünh

- ➡ So saünh ñöä saâu cuüa caüc beà maët taio neän ñöái tööng taüi vò trí möái pixel trên maët phaúng chieáu.
- ➡ Vôùi möái ñieäm (x,y,z) trên beà maët ña giaüc tööng öùng vôùi ñieäm (x,y) naèm trên maët phaúng chieáu, maët naøo cöu toái ñöä Z nhöü nhaát xeùt taüi ñieäm ñöu seõ laø maët thaáy ñöôïc.

Thuật toán Deep buffer

➡ Khôûi taïo vuøng ñeäm saâu, vuøng ñeäm khung vôùi moïi vò trí (x,y):

+ $\text{Depth}(x,y) = \max$

+ $\text{Fresh}(x,y) = \text{Background}(x,y)$

➡ Vôùi moïi maët cuûa ñoái töôïng, taïi moïi vò trí (x,y) treân maët ñoù, so sánh saùnh

ñoä saâu Z vôùi giaù trò ñã löu tröôùc ñoù ñeå xaùc ñònh maët thaáy:

For (moïi maët cuûa ñoái töôïng)

For (moïi doøng cuûa maët)

For (moïi coät cuûa maët) {

+ Tính ñoä saâu Z taïi moïi vò trí (x,y) cuûa maët.

+ If $(Z < \text{Depth}(x,y))$ {

$\text{Depth}(x,y) = Z;$

$\text{Fresh}(x,y) = \text{Surface}(x,y);$

}

Thuật toán Deep buffer

Tính chiều sâu Z:

Ma trận phẳng chiều biểu diễn dưới phương trình: $Ax+By+Cz+D=0$

⇒ chiều sâu Z chiều tính theo công thức: $z=-(Ax+By+D)/C$

Giaù trò x,y biết trước vì quá trình quét sẽ sinh ra chuồng. Nếu z_i là chiều sâu tại

vò trí (x,y) thì chiều sâu z_{i+1} của điểm tiếp theo $(x+1,y)$ như sau:

$$z_{i+1} = -(A(x+1)+By+D)/C = -(Ax+By+D)/C - A/C = z_i - A/C$$

Tổng cộng khi y tăng thì giá trị z mới cũng chiều tính: $Z_{i+1} = z_i - B/C$

☞ Vậy sau khi các bề mặt chiều xử lý thì vòng chiều sâu chừa giá trị chiều sâu các điểm của các mặt thấy chiều, còn vòng chiều khung chừa các giá trị màu của bề mặt này.

- Khử đường, mặt khuất
 - Thuật toán Back-face
 - Thuật toán Deep buffer
 - Thuật toán Deep sorting
- **Chiều sáng và tô bóng**
 - Tô bóng hằng Lambert
 - Tô bóng nội suy Gouraud
 - Tô bóng nội suy Phong

- **Các vấn đề liên quan tô bóng (shading)**
 - Mô tả nguồn sáng:
 - vị trí, cường độ sáng
 - Đặc điểm bề mặt tô
 - Khoảng cách giữa mặt tô và nguồn sáng

○ Hai loại nguồn sáng

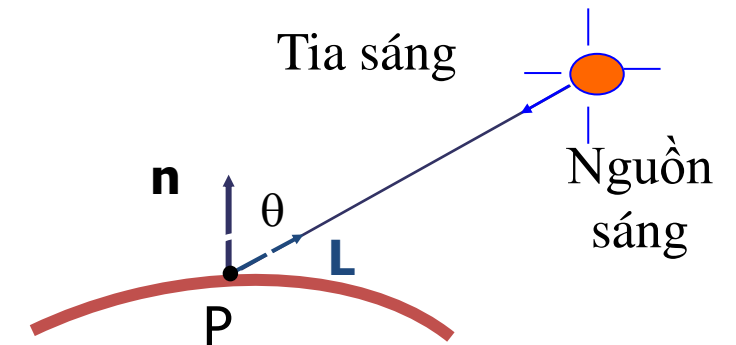
- Nguồn sáng điểm hay nguồn sáng định hướng
 - ánh sáng từ một điểm chiếu lên vật thể, theo hướng nhất định
- Nguồn sáng môi trường hay nguồn sáng xung quanh
 - ánh sáng đi đến từ mọi hướng, không quan tâm đến vị trí nguồn sáng

○ Nhiệm vụ

- Tính cường độ ánh sáng trên mỗi điểm của ảnh đối tượng.

Kỹ thuật tô bóng Lambert

- Gọi:
 - Tia sáng chiếu vào đối tượng tại P
 - Góc giữa tia sáng và vectơ pháp \mathbf{n} là θ
 - Vectơ đơn vị của tia phản xạ \mathbf{L}

Áp dụng định luật phản xạ ánh sáng của Lambert:

Bức xạ lý tưởng của tia sáng

$$\mathbf{I} = \mathbf{I}_s k_d \cos \theta$$

I_s - cường độ điểm nguồn

k_d - hệ số phản xạ có giá trị trong khoảng $[0..1]$

Kỹ thuật tô bóng Lambert

Bức xạ lý tưởng của tia sáng: $I = I_s k_d \cos \theta$

I_s - cường độ điểm nguồn

k_d - hệ số phản xạ có giá trị trong khoảng [0..1]

○ Khi quan tâm đến

- nguồn sáng môi trường

$$I = I_a k_a + I_s k_d \cos \theta$$

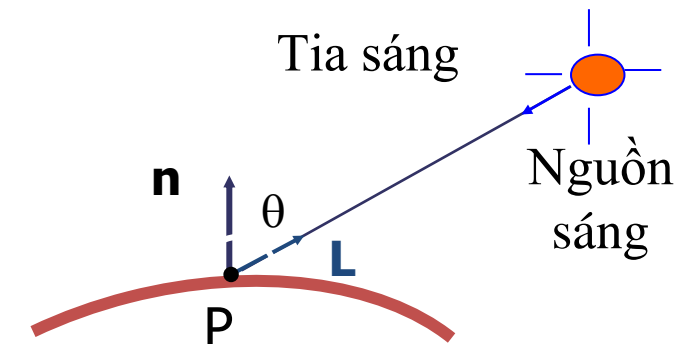
- khoảng cách giữa đối tượng và nguồn sáng

$$I = I_a k_a + \frac{I_s k_d \cos \theta}{d^2}$$

I_a - cường độ

k_a - tham số của ánh sáng môi trường

D - khoảng cách từ nguồn sáng tới vật thể

Kỹ thuật tô bóng Lambert

- Với nguồn sáng môi trường và nhiều nguồn sáng:

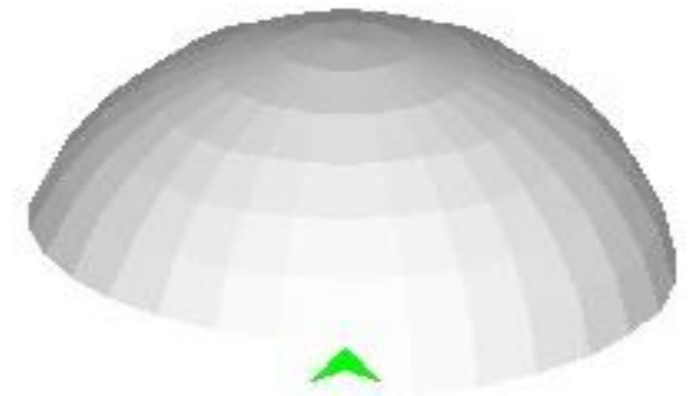
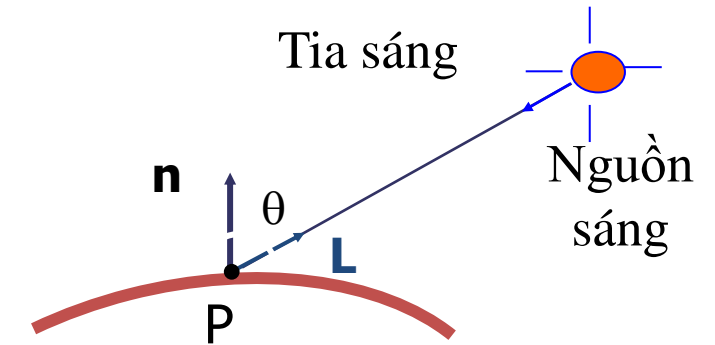
$$I = I_a k_a + \sum_{j=1}^m \frac{I_j k_d \cos \theta_j}{D_j^2} = I_a k_a + \sum_{j=1}^m \frac{I_j k_d (i_j L_j)}{D_j^2}$$

I_a = cường độ của ánh sáng môi trường

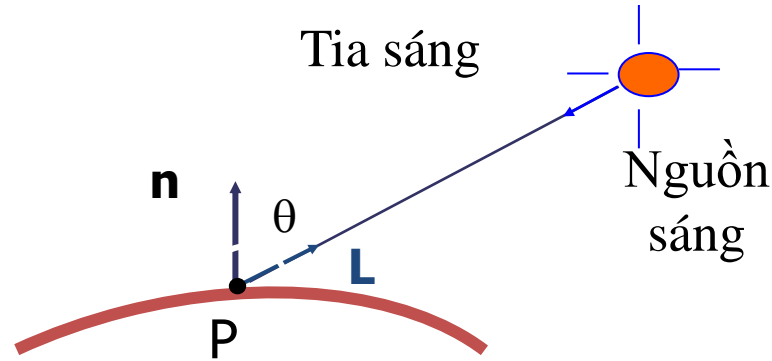
I_j = cường độ của ánh sáng nguồn

- Nhận xét

- Nếu đối tượng cấu tạo bằng các mặt đa giác thì phương pháp này tạo ra các cường độ sáng như nhau cho các điểm trên cùng mặt, do vậy ảnh gồm nhiều ô sáng.
- Giải pháp này có tốc độ nhanh

Kỹ thuật tô bóng Lambert

Ví dụ:

Cho ba điểm $A(0,0,1)$, $B(1,0,0)$ và $C(0,1,0)$ và nguồn sáng có cường độ là 9 đặt tại khoảng cách xa theo hướng $(\sqrt{2}, 3, 4)$

Xác định cường độ bức xạ lý tưởng tô bóng với hệ số phản chiếu là 0.25.

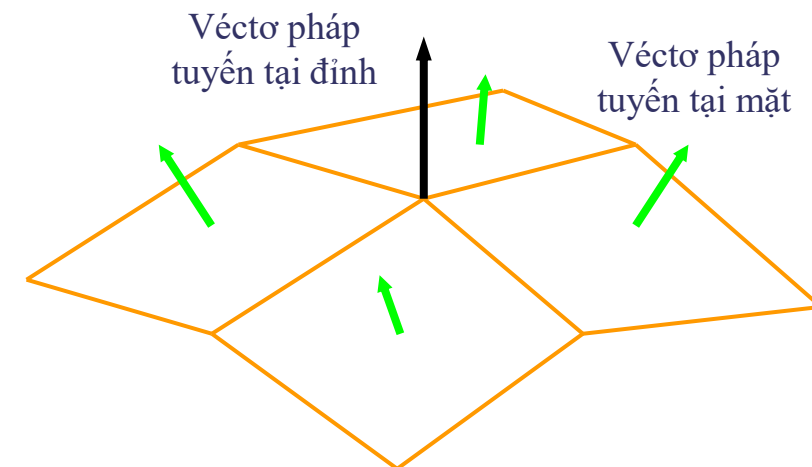
Kỹ thuật tô bóng Gouraud

Phương pháp này do Henry Gouraud đưa ra năm 1971.

- Khắc phục nhược điểm của phương pháp Lambert
 - Kỹ thuật Gouraud: cường độ sáng được tính toán tại mỗi điểm
 - Cường độ tại các đỉnh được pha trộn và làm mịn trên toàn bề mặt
 - Tính cường độ tại các đỉnh chung của nhiều đa giác:
 - lấy trung bình các pháp tuyến của các đa giác có chung đỉnh
- n_i là pháp tuyến đơn vị của các mặt chung đỉnh

- Nội suy tuyến tính cường độ cho điểm tô bóng trong đa giác từ cường độ tại đỉnh

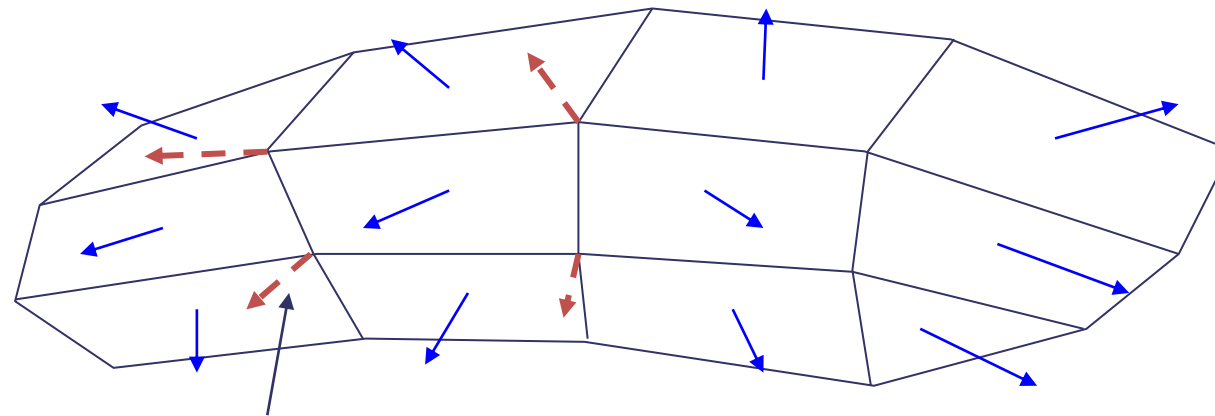
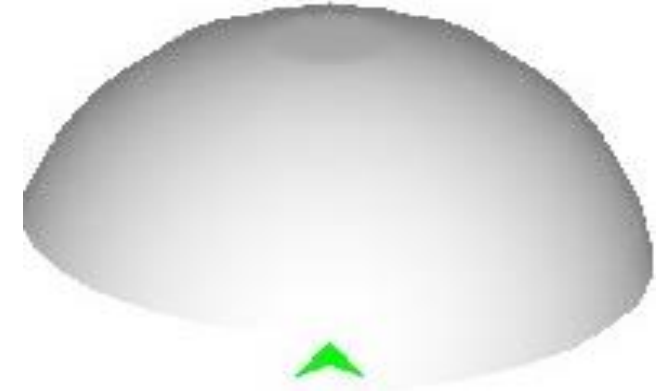
Nhận xét: Hiệu quả, ảnh mịn

Kỹ thuật tô bóng Gauraud

Gọi P là đỉnh chung của k mặt phẳng.
Pháp tuyến P được tính như sau:

$$\vec{n}_p = (\vec{n}_1 + \vec{n}_2 + \dots + \vec{n}_k) / k$$

Vector trung bình cộng bằng trung bình cộng của
các vector pháp tuyến lân cận

Kỹ thuật tô bóng Gauraud

Phương pháp này nội suy cường độ sáng của các điểm nằm trên biên và sau đó lấy các điểm nằm trên mặt phẳng chiếu.

Cho $1(x_1, y_1)$, $2(x_2, y_2)$, $3(x_3, y_3)$ là ba điểm tạo thành hình chiếu của 3 mặt A, B, C tạo nên một mặt của khối tổng. Giá trị cường độ ánh sáng tại các mặt A, B, C là ba điểm I_1, I_2, I_3

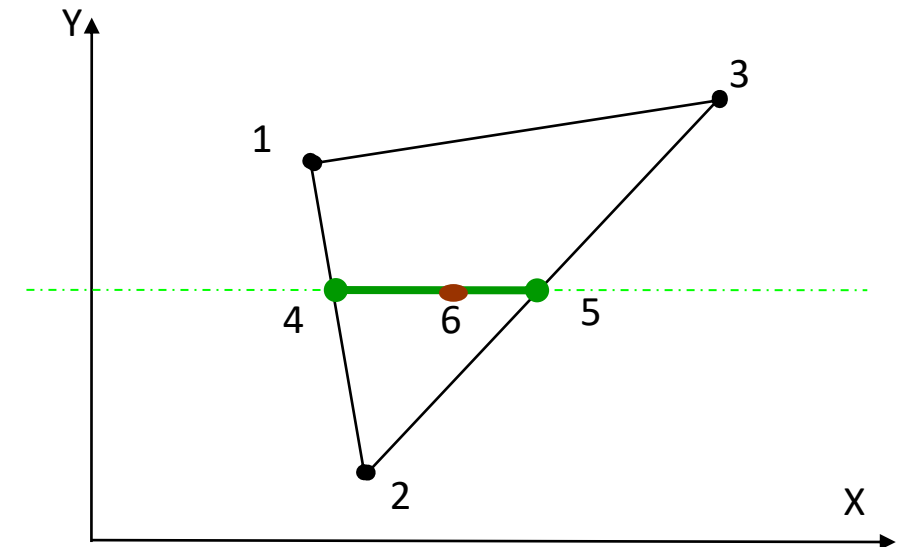
Ta có:

$$I_4 = I_1 \frac{y_4 - y_2}{y_1 - y_2} + I_2 \frac{y_1 - y_4}{y_1 - y_2}$$

Tổng cộng:

$$I_5 = I_3 \frac{y_5 - y_2}{y_3 - y_2} + I_2 \frac{y_3 - y_5}{y_3 - y_2}$$

$$I_6 = I_4 \frac{x_5 - x_6}{x_5 - x_4} + I_5 \frac{x_6 - x_4}{x_5 - x_4}$$

Kỹ thuật tô bóng Gauraud

Ví dụ:

Mặt phẳng chữ nhật tạo bởi $A(0,0)$, $B(1,0)$, $C(1,1)$ và $D(0,1)$.

Tính cường độ phản chiếu tại điểm $P(0.5, 0.5)$ bằng kỹ thuật tô bóng

Gauraud. Cường độ trung bình của ánh sáng phản chiếu tại bốn đỉnh là:

$$I_A=8, \quad I_B=9, \quad I_C=2, \quad I_D=4$$

Kỹ thuật tô bóng Phong

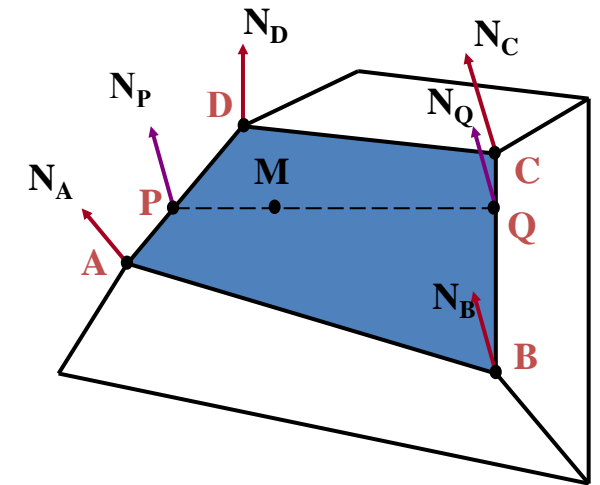
- Tính cường độ ánh sáng tô cho các pháp tuyến vừa nội suy
- Thực hiện nội suy pháp tuyến thay cho nội suy cường độ tô bóng của Gouraud
 - Tính vectơ pháp tuyến tại các đỉnh của lưới đa giác mô phỏng bề mặt
 - Nội suy tuyến tính để tính vectơ pháp tại các điểm mới
 - Tính cường độ ánh sáng tô cho các pháp tuyến vừa nội suy

Kỹ thuật tô bóng Phong

- vd: Tính cường độ ánh sáng tô cho điểm M trong tứ giác ABCD

Giải

- Tính vectơ pháp tuyến tại các đỉnh A, B, C, D
- Tính cường độ ánh sáng tại các đỉnh này
- Nội suy vectơ pháp tuyến tại P và Q

- Nếu P chia AD theo tỷ lệ m ($AP/PD=m$) và Q chia BC theo tỷ lệ n ($BQ/QC=n$) thì vectơ pháp tuyến tại P và Q sẽ là

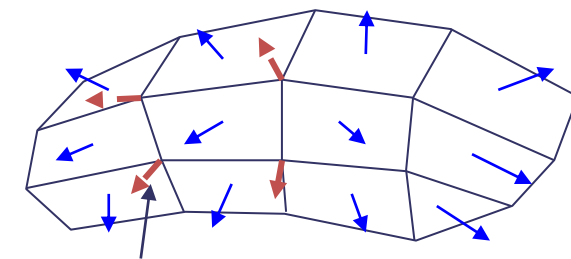
$$\mathbf{N}_P = m \mathbf{N}_A + (1-m) \mathbf{N}_D$$

$$\mathbf{N}_Q = n \mathbf{N}_B + (1-n) \mathbf{N}_C$$

- Nếu M chia PQ với tỷ số x ($MP/MQ=x$) thì: $\mathbf{N}_M = x \mathbf{N}_P + (1-x) \mathbf{N}_Q$

$$\begin{aligned} \mathbf{N}_M &= x (m \mathbf{N}_A + (1-m) \mathbf{N}_D) + (1-x)(n \mathbf{N}_B + (1-n) \mathbf{N}_C) \\ &= x n \mathbf{N}_A + x(1-m) \mathbf{N}_D + n(1-x) \mathbf{N}_B + (1-x)(1-n) \mathbf{N}_C \end{aligned}$$

- Tính độ sáng tô theo vectơ pháp tuyến \mathbf{N}_M

Vector trung bình cộng các vector pháp tuyến lân cận

- **Khử đường, mặt khuất**

- Thuật toán Back-face
- Thuật toán Deep buffer
- Thuật toán Deep sorting

- **Chiếu sáng và tô bóng**

- Tô bóng hằng Lambert
- Tô bóng nội suy Gouraud
- Tô bóng nội suy Phong

Nhân bản – Phụng sự – Khai phóng

Enjoy the Course...!